

Változó keresztmetszetű acél keretszerkezetek optimális tervezése tűzhatással szemben

2018. november 9.

Acélszerkezetek tűzvédelmi tervezése workshop

Dr. Balogh Tamás
Szoftverfejlesztő mérnök
Inter-CAD Kft.
tbalogh@axisvm.eu

AXISVM

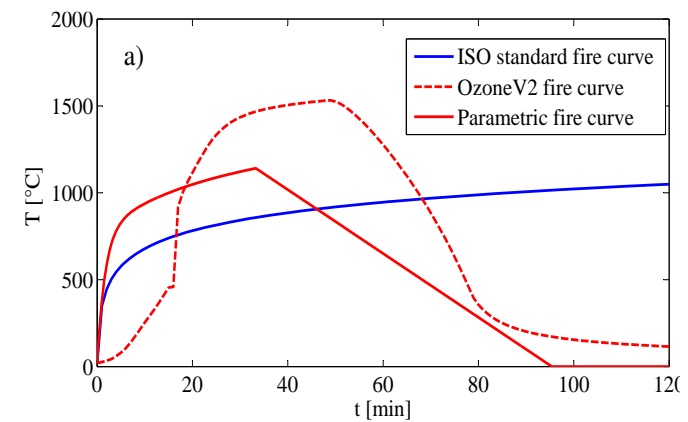
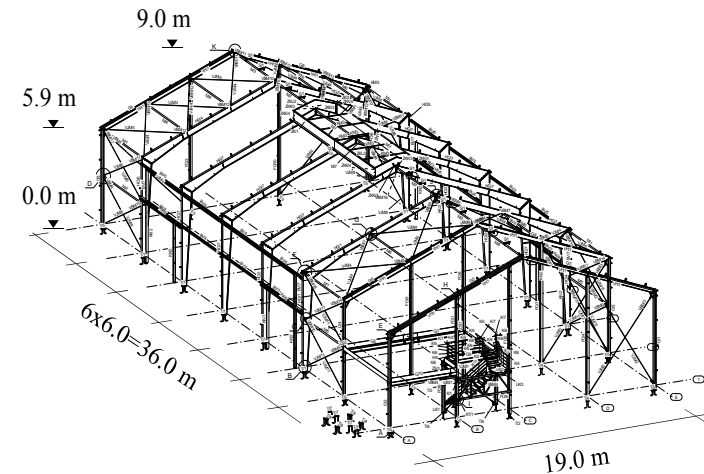
Dr. Vigh László Gergely
Egyetemi docens
BME, Hidak és Szerkezetek Tanszék
vigh.l.gergely@epito.bme.hu

Motiváció:

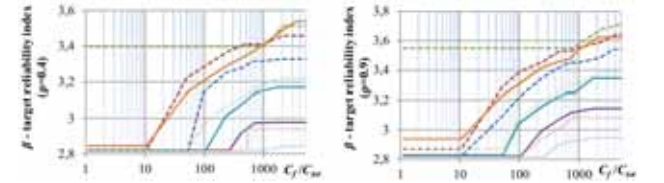
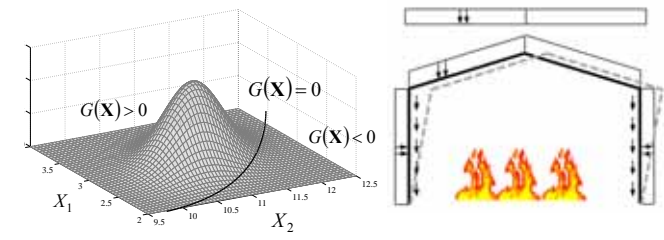
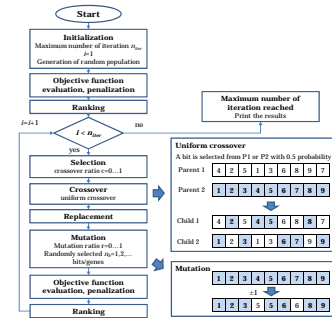
- **tűzhatással szembeni méretezés**
- **rendkívüli nemlinearitás**
- **nem konvex és diszkrét jelleg**
- gazdaságos szerkezet megtalálása **időigényes próbálgatási folyamat,**

- változó keresztmetszetű, acél csarnokszerkezetek **optimális tervezése tűzhatással szemben** kevésbé vizsgált terület,
- **optimális szerkezetválasztás vizsgálata,**
- **tervezési koncepciók kidolgozása,**
- megfelelő **megbízhatósági szint vizsgálata.**

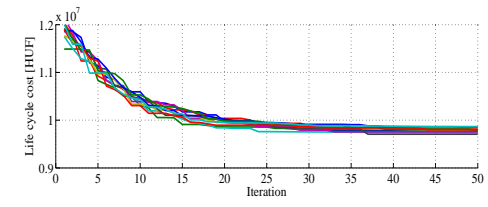
Célok:

- szerkezetoptimaló keretrendszer kidolgozása,
- hatékony megbízhatósági analízis eszközök kidolgozása,
- megbízhatósági index célértékek vizsgálata és bemutatása tűzhatással szembeni méretezéshez,
- paraméteres vizsgálat keretén belül különböző optimális szerkezeti megoldások vizsgálata,
- új és hasznos tervezési koncepciók kidolgozása tervezőmérnökök számára.

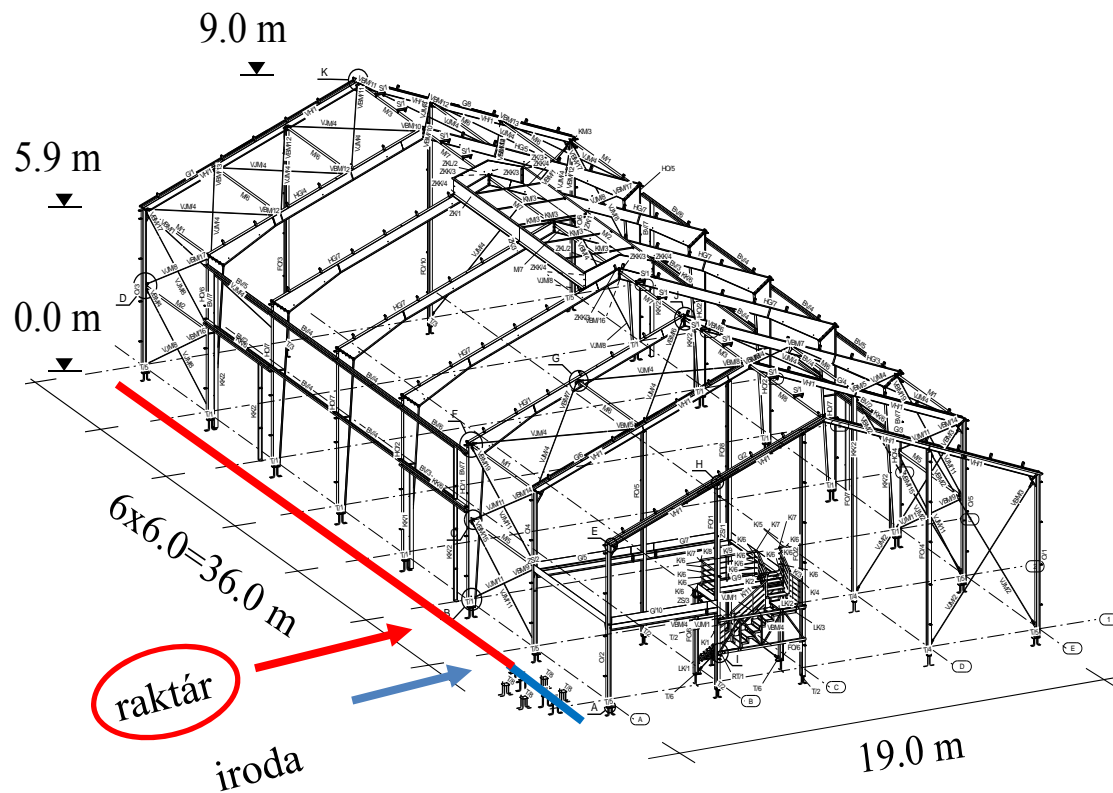
50 years service life: calculated

Relative cost of safety measures	Minor consequences	Moderate consequences	Large consequences
High - Severe fire	2.8 (2.8 - 2.9)	2.8 - 3.0 (2.8 - 3.1)	2.8 - 3.2 (2.8 - 3.4)
Moderate - Medium fire	2.8 (2.8 - 3.0)	2.8 - 3.2 (2.8 - 3.4)	2.8 - 3.5 (2.8 - 3.6)
Low - Minor fire	2.8 (2.8 - 3.0)	2.8 - 3.3 (2.8 - 3.4)	3.2 - 3.5 (3.2 - 3.7)

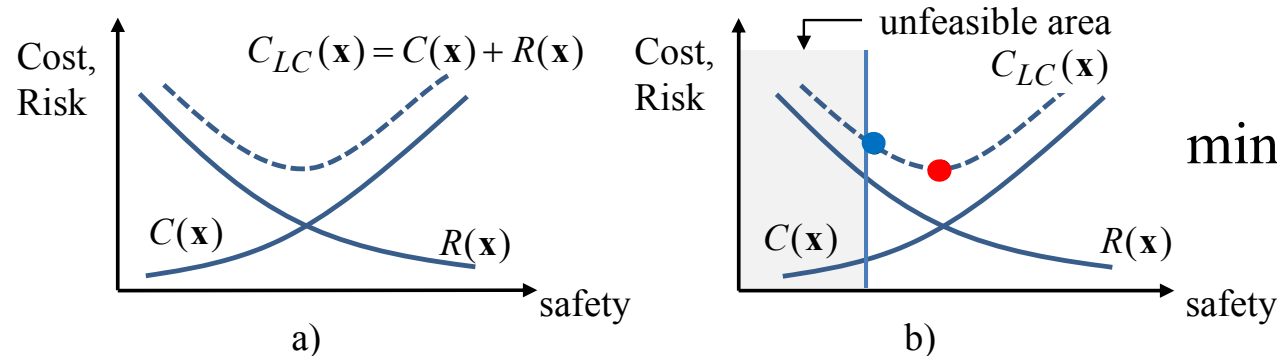
Iteration	Cost	Reliability	Weight	...
1	1.2	2.8	1.0	...
2	1.15	2.85	1.0	...
3	1.1	2.9	1.0	...
4	1.05	2.95	1.0	...
5	1.02	3.0	1.0	...
6	1.01	3.05	1.0	...
7	1.005	3.1	1.0	...
8	1.002	3.15	1.0	...
9	1.001	3.2	1.0	...
10	1.0005	3.25	1.0	...
15	1.0001	3.3	1.0	...
20	1.00005	3.35	1.0	...
25	1.00001	3.4	1.0	...
30	1.000005	3.45	1.0	...
35	1.000001	3.5	1.0	...
40	1.0000005	3.55	1.0	...
45	1.0000001	3.6	1.0	...
50	1.00000005	3.65	1.0	...

Vizsgált szerkezet:

Type	Value
dead load of the frame	calculated
dead load of the roof system	0.2 kN/m ²
weight of the equipment	0.2 kN/m ²
snow	1.25 kN/m ²
velocity pressure of wind	0.58 kN/m ²

Szerkezetoptimaló algoritmus kifejlesztése - célfüggvény:

$$\min C_{LC}(\mathbf{x}) = \min[C(\mathbf{x}) + R(\mathbf{x})]$$

Célfüggvény tűzhatással szembeni méretezéshez:

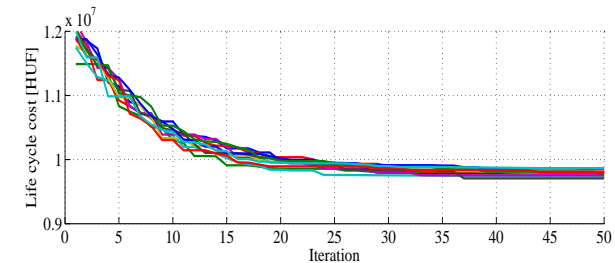
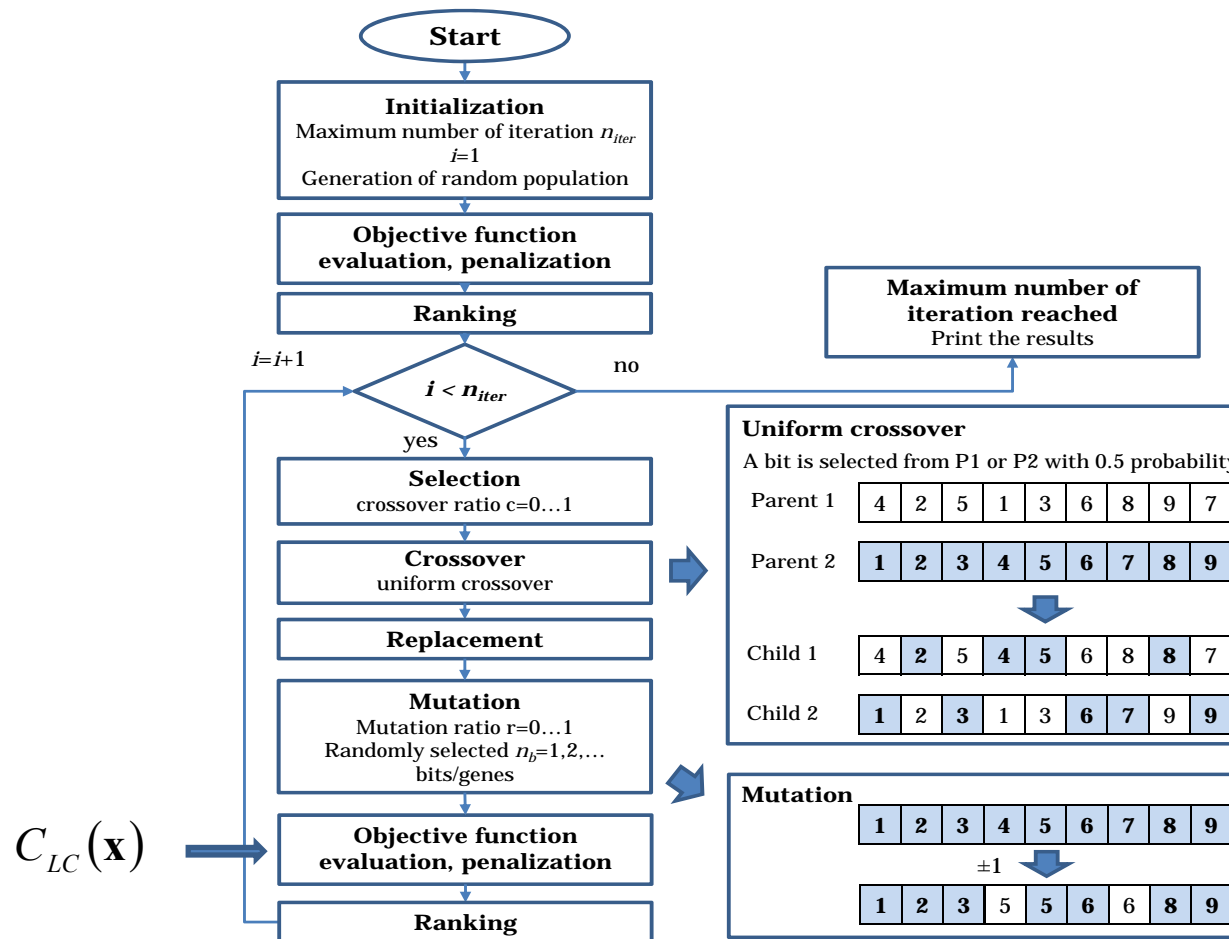
$$C_{LC}(\mathbf{x}) = \underbrace{C_0(\mathbf{x}) + C_1(\mathbf{x}) + C_2 + \dots}_{C(\mathbf{x})} + \underbrace{C_f \cdot P_f(\mathbf{x}) + 0.01C_f \cdot P_{ignition} + 0.05C_f \cdot P_{ignition+intervention}}_{R(\mathbf{x})}$$

$C_0(\mathbf{x})$ acélszerkezet

$C_1(\mathbf{x})$ passzív tűzvédelem

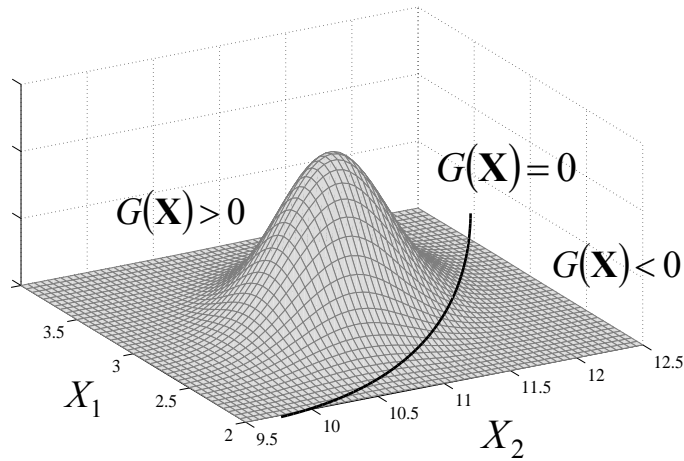
C_2 aktív tűzvédelem

Szerkezetoptimáló algoritmus kifejlesztése - GA:

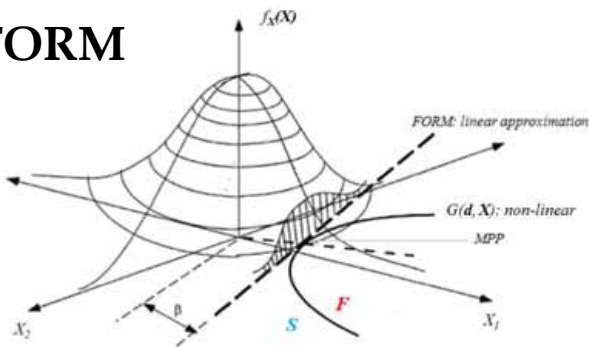
$$\min! C_{LC}(\mathbf{x}) \cdot g_{SLS}(\mathbf{x}) \cdot g_{ULS}(\mathbf{x}); \quad g_i(\mathbf{x}) = \begin{cases} 1 & \eta_i(\mathbf{x}) \leq \eta_{lim,i} \\ \eta_i(\mathbf{x})^2 & \eta_{lim,i} < \eta_i(\mathbf{x}) \end{cases} \quad \text{ULS, SLS határállapotok vizsgálata hagyományos terhekre.}$$

Megbízhatósági analízis:

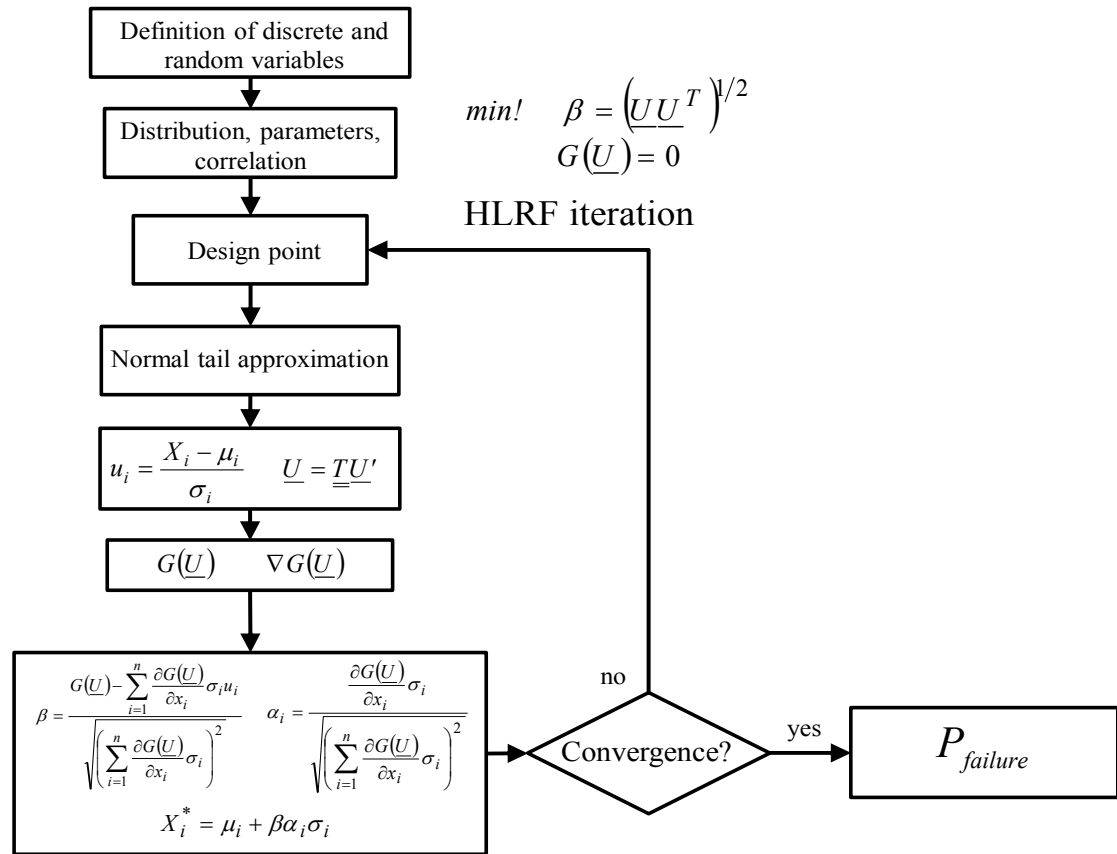
$$P_f = P\{G(\mathbf{X}) < 0\} = \int_{G(\mathbf{X}) < 0} f(\mathbf{X}) d\mathbf{X}$$

FORM

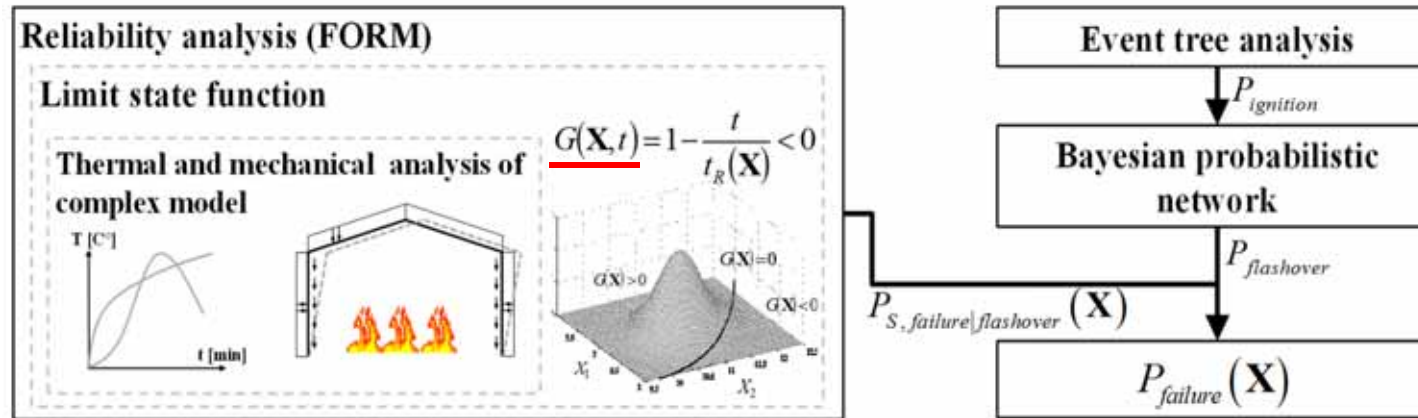

[Lopez & Beck, 2012]

$$C_{LC}(\mathbf{x}) = \underbrace{C_0(\mathbf{x}) + C_1(\mathbf{x}) + C_2 + \dots}_{C(\mathbf{x})} + \underbrace{C_f \cdot P_f(\mathbf{x}) + 0.01C_f \cdot P_{ignition} + 0.05C_f \cdot P_{ignition+intervention}}_{R(\mathbf{x})}$$

Csarnokszerkezet megbízhatóságának számítása - tűzhatás:

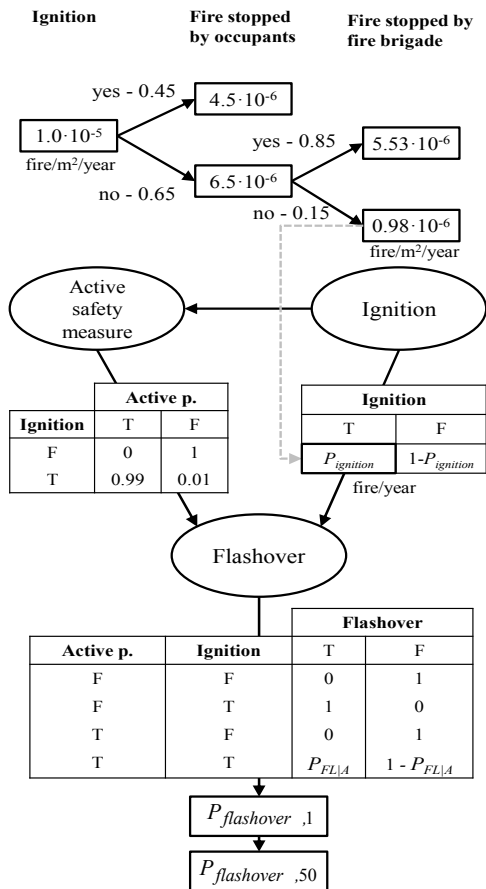

$$P_f = P_{S,f|flashover}(\mathbf{X}) \cdot P_{flashover}$$

- megbízhatósági analízis során **nem elkülönített elemek** megbízhatóságának számítása történik, hanem a **teljes szerkezeti rendszeré**;
- **bármilyen típusú tűzgörbe** figyelembevétele;
- megbízhatósági analízisen belül a szerkezet **nemlineáris analízise a termikus hatás figyelembevételével**;
- megbízhatóság számítása **idő alapon**.

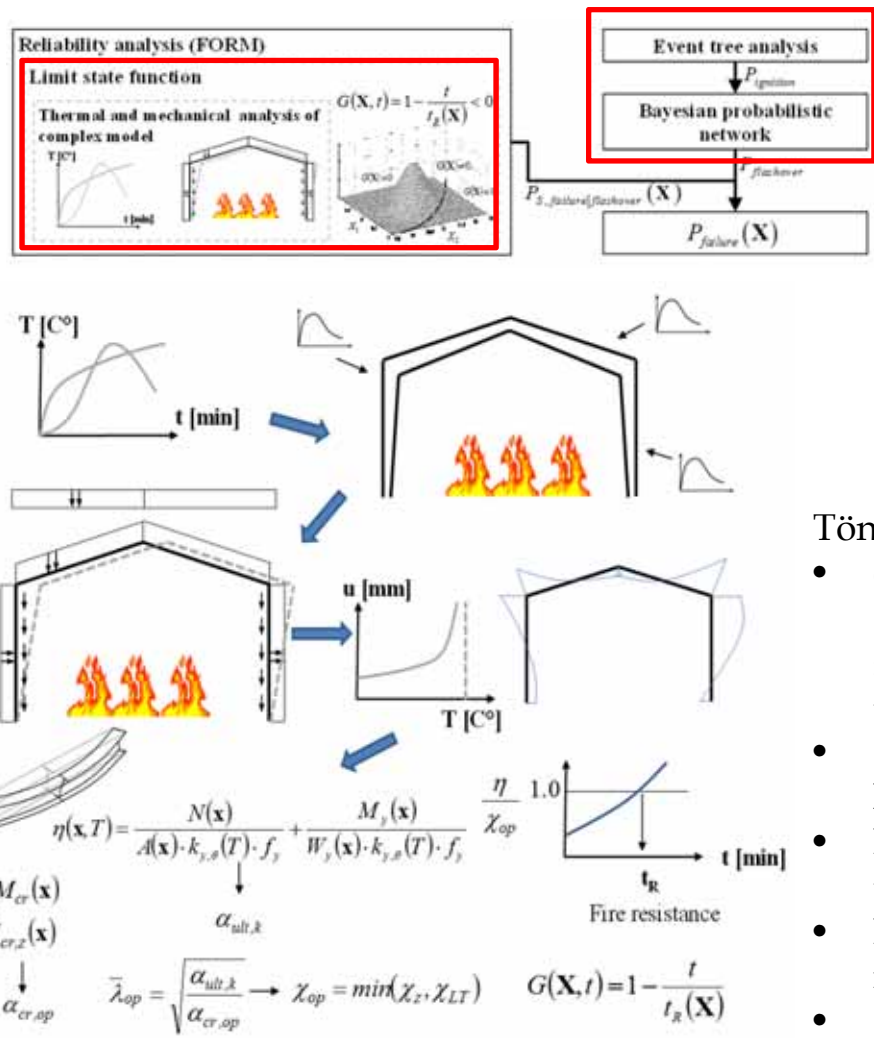
Csarnokszerkezet megbízhatóságának számítása - tűzhatás:

tűzgyulladás

aktív tűzvédelem

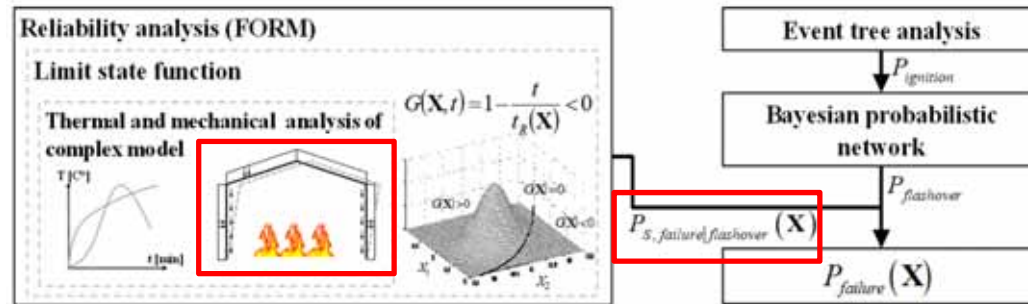
független események: 1 év → 50 év

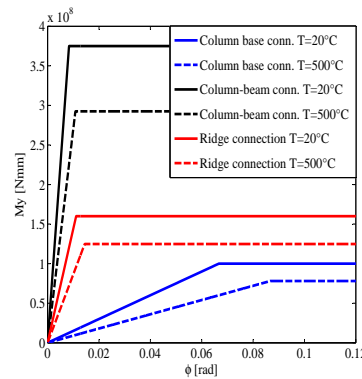
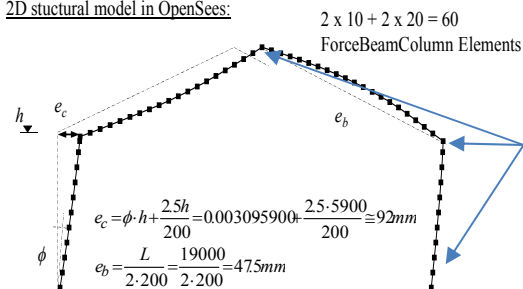
Tönkrementeli módok:

- oszlop- és gerendaelemek stabilitási és szilárdsági tönkrementele
- gerinclemezek nyírási horpadása;
- kapcsolatok szilárdági tönkrementele;
- képlékeny mechanizmus;
- globális stabilitásvesztés.

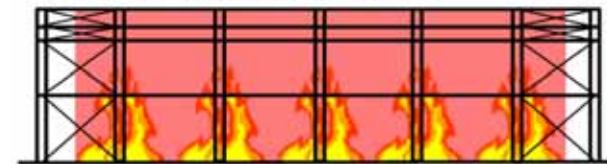
Csarnokszerkezet megbízhatóságának számítása - tűzhatás:

2D structural model in OpenSees:

5 frames are exposed to fire

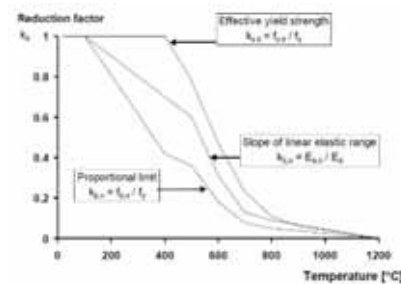

Soros rendszer esetén:

$$\beta_{S,f} \cong -\Phi^{-1}(P_{S,f}) = -\Phi^{-1}(1 - \Phi_m(\beta, \rho))$$

$$\beta = \begin{bmatrix} \beta_{1,f} \\ \beta_{2,f} \\ \dots \\ \beta_{n,f} \end{bmatrix}; \quad \rho = \begin{bmatrix} 1 & \rho_{12} & \dots & \rho_{1n} \\ \rho_{21} & 1 & \dots & \rho_{2n} \\ \dots & \dots & 1 & \rho_{3n} \\ \rho_{n1} & \rho_{n2} & \rho_{n3} & 1 \end{bmatrix} \quad \rho_{ij} = \rho_{ji}$$

- hőtágulás
- hőmérsékletfüggő szilárdság
- hőmérsékletfüggő merevség

Csarnokszerkezet megbízhatóságának számítása - tűzhatás:

$$R = \frac{d}{\lambda} = \left(\frac{t}{2400 (T - 140)} \right)^{1/0.77} \frac{A}{V}$$

Rétegvastagság és anyagszükséglet:

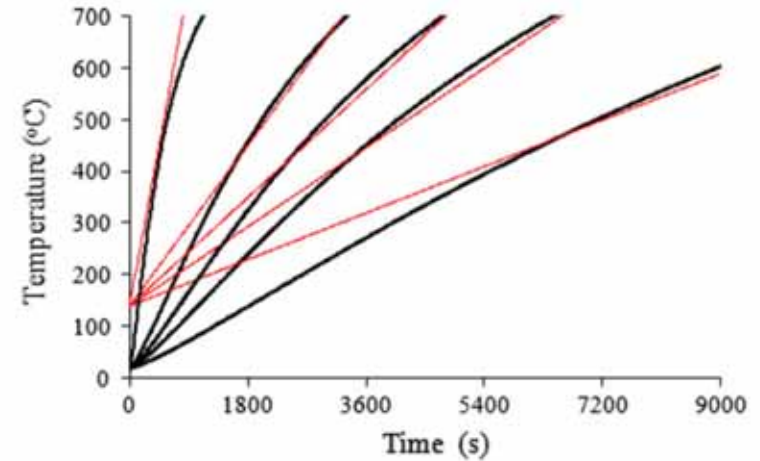
ÉME A-19/2001 szerint, 5 mm falvastagságot meghaladó szerkezetek esetén

tűzállóság	száraz rétegvastagság	anyagszükséglet (elméleti)
R30	520 μm	0,9 kg/m ²
R45	920 μm	1,6 kg/m ²
R60	1950 μm	3,5 kg/m ²

MSZ EN 13381-8 szabvány szerint

T_{krit} = 550°C

Profil tényező U/A m ⁻¹	A bevonat minimális vastagsága (mm) ha a biztosítandó tűzállósági határérték		
	R30	R45	R60
65	0,236	0,547	0,757
80	0,243	0,627	0,988
100	0,286	0,735	1,236
120	0,329	0,849	1,365
140	0,372	1,034	1,493
160	0,415	1,201	1,621
180	0,458	1,296	1,749
200	0,500	1,391	1,877
220	0,543	1,468	-
240	0,586	1,581	-
260	0,629	1,676	-
280	0,672	1,771	-
300	0,715	1,866	-
320	0,757	-	-
340	0,800	-	-
360	0,876	-	-
380	1,059	-	-

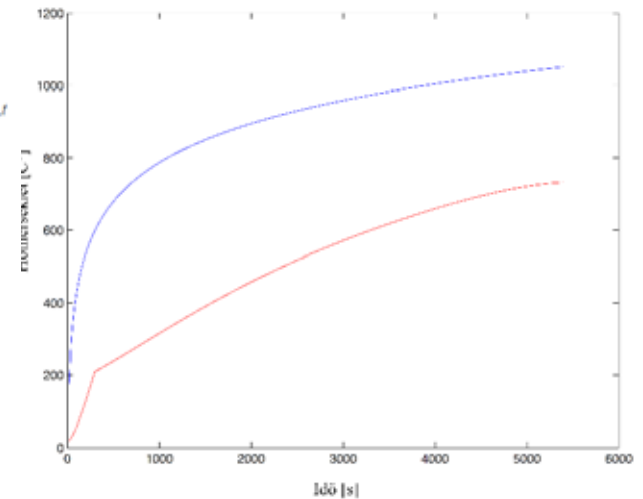

$$\Delta\theta_{s,t} = \frac{\lambda_p A_p / V (\theta_{g,t} - \theta_{s,t-1})}{d_p c_s \rho_s (1 + \varphi/3)} \Delta t - (e^{\varphi/10} - 1) \Delta\theta_{g,t}$$

$$\varphi = \frac{c_p \rho_p}{c_s \rho_s} d_p A_p / V$$

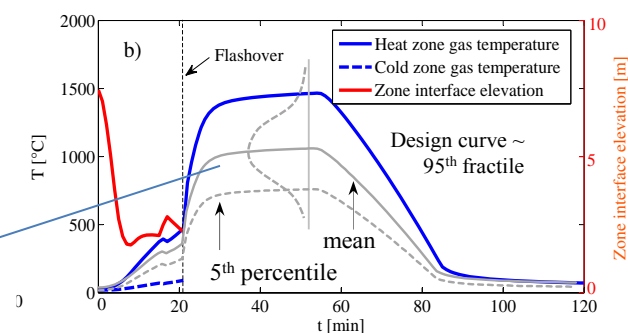
$$\Delta\theta_{a,t} = \frac{\theta_{g,t} - \theta_{a,t-1}}{R_{eq} \cdot c_a \cdot \rho_a} \frac{A}{V} \Delta t$$

Csarnokszerkezet megbízhatóságának számítása - tűzhatás:

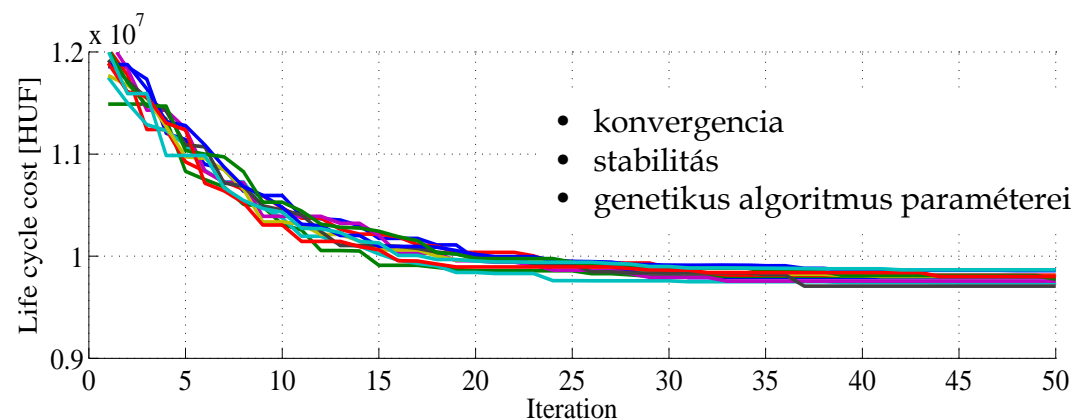
Valószínűségi változó	μ	CoV	Eloszlás	Forrás
folyáshatár [MPa]	388	0.07	lognormális	(JCSS, 2000)
gépészeti teher [kN/m ²]	0.2/0.5	0.2	normális	
szélteher [kN/m ²]	0.06	1.963	lognormális	Calculation, EC0, (JCSS, 2000), EC1-1-4
hóteher [kN/m ²]	0.205	1.03	Weibull	Calculation, EC0, (JCSS, 2000), EC1-1-3
oszloptalp kapcsolat ellenállásának bizonytalansága [-]	1.25	0.15	lognormális	(JCSS, 2000)
oszlop-gerenda kapcsolat ellenállásának bizonytalansága [-]	1.25	0.15	lognormális	(JCSS, 2000)
taréjkapcsolat ellenállásának bizonytalansága [-]	1.25	0.15	lognormális	(JCSS, 2000)
jobboldali oszlop keresztmetszeti tényezőjének bizonytalansága [-]	1	0.05	normális	(JCSS, 2000)
baloldali gerenda keresztmetszeti tényezőjének bizonytalansága [-]	1	0.05	normális	(JCSS, 2000)
jobboldali gerenda keresztmetszeti tényezőjének bizonytalansága [-]	1	0.05	normális	(JCSS, 2000)
hatásoldali bizonytalansági tényező [-]	1	0.15	lognormális	
ellenállás oldali bizonytalansági tényező [-]	1	0.2	lognormális	
kifordulás miatti csökkentő tényező bizonytalansági tényező [-]	1.15	0.1	normális	(Nadolski and Sykora, 2015)
kihajlás miatti csökkentő tényező bizonytalansági tényező [-]	1.15	0.1	normális	(Nadolski and Sykora, 2015)
acélhőmérséklet bizonytalansága [-]	1	0.3	lognormális	(Balogh and Vigh, 2016a), (Boko et al., 2010)

OZone tűzgörbe kétzónás tűzmodell alapján:

Optimális kialakítás vizsgálata – paraméteres vizsgálat:

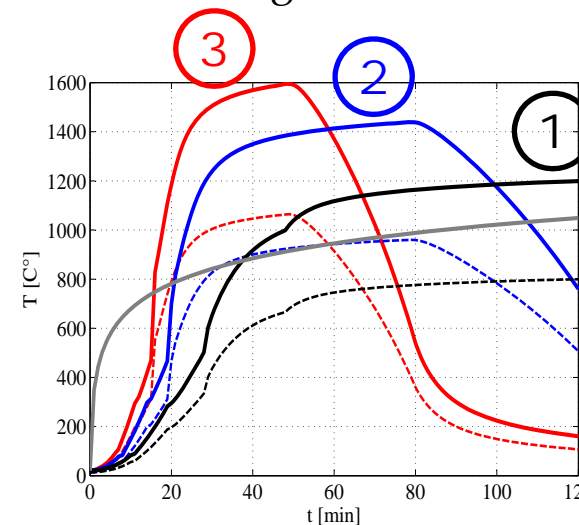
Oszlop		Gerenda	
$t_{w,c}$	gerincvastagság	$t_{w,b}$	gerincvastagság
$t_{f,c}$	övvastagság	$t_{f,b}$	övvastagság
b_c	övszélesség	b_b	övszélesség
h_{c1}	km. magassága oszloptalpnál	h_{b1}	km. magassága taréjnál
h_{c2}	km. magassága keretsaroknál	h_{b2}	km. magassága keretsaroknál
$t_{p,c1}$	tűzvédelmi festék vtg. alul	$t_{p,b1}$	tűzvédelmi festék vtg. nem változó km.
$t_{p,c2}$	tűzvédelmi festék vtg. felül	$t_{p,b2}$	tűzvédelmi festék vtg. változó km.
$t_{p,c}$	tűzvédelmi festék vtg. kapcsolatnál		

Paraméteres vizsgálat - tűz:

#	Követelmény	c_s [€/kg]	c_p [€/ (mm·m ²)]	C_2 [€/m ²]	Aktív tűzvédelem	C_f [m €]	Tűz- görbe	gépészet [kN/m ²]	
A – referencia-csoport	1	R30	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	1	0.2
	2	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	1	0.2
	3	R60	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	1	0.2
	4	R30	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	2	0.2
	5	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	2	0.2
	6	R60	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	2	0.2
	7	R30	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	3	0.2
	8	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	3	0.2
	9	R60	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	3	0.2
10	R30	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	1	0.5	
11	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	1	0.5	
12	R60	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	1	0.5	
B	13	R30	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	2	0.5
	14	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	2	0.5
	15	R60	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	2	0.5
	16	R30	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	3	0.5
	17	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	3	0.5
	18	R60	2.25	24	40	füstérzékelő	3.0	3	0.5
C	19	R30	2.25	-	40	füstérzékelő	3.0	1	0.2
	20	R30	2.25	-	40	füstérzékelő	3.0	2	0.2
	21	R30	2.25	-	40	füstérzékelő	3.0	3	0.2
D	22	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	30.0	1	0.2
	23	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	30.0	2	0.2
	24	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	30.0	3	0.2
E	25	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	0.3	1	0.2
	26	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	0.3	2	0.2
	27	R45	2.25	24	40	füstérzékelő	0.3	3	0.2
F ⁺	28	R45	4.50	48	80	füstérzékelő	3.0	1	0.2
	29	R45	4.50	48	80	füstérzékelő	3.0	2	0.2
	30	R45	4.50	48	80	füstérzékelő	3.0	3	0.2
G	31	R45	2.25	24	-	-	3.0	1	0.2
	32	R45	2.25	24	-	-	3.0	2	0.2
	33	R45	2.25	24	-	-	3.0	3	0.2
H	34	R45	2.25	24	75	sprinkler	3.0	1	0.2
	35	R45	2.25	24	75	sprinkler	3.0	2	0.2
	36	R45	2.25	24	75	sprinkler	3.0	3	0.2

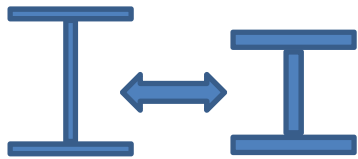
Ozone tűzgörbék:

R30, R45 és R60

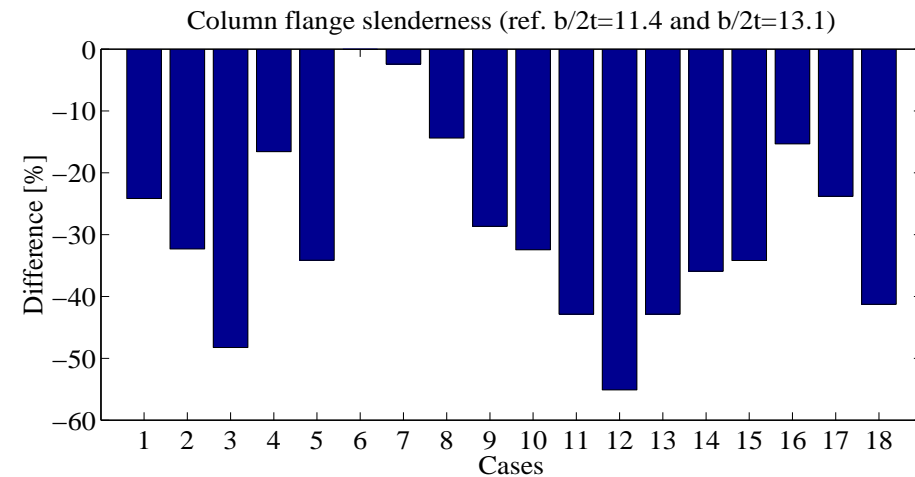
Paraméteres vizsgálat - tűz:

- Optimális keresztmetszetek - b/t arány: (összehasonlítás hagyományos terhekre optimált szerkezetekkel)

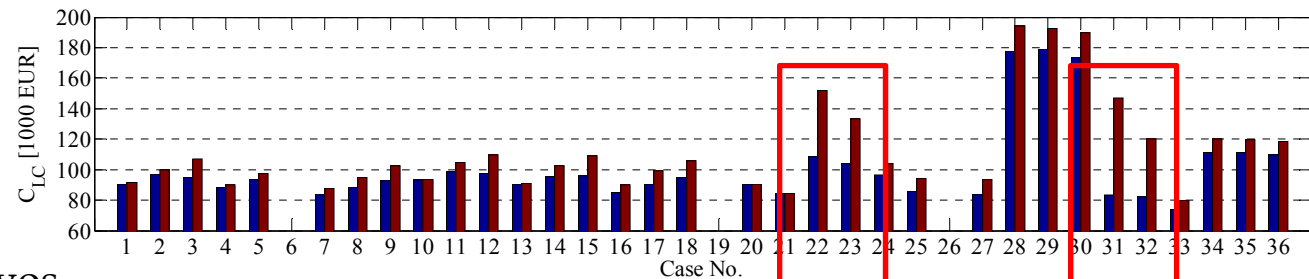

- kisebb A/V
- stabilitásvesztésre kevésbé érzékeny

Pl. oszlop övlemez:

- Életciklus költségek:

(összehasonlítás hagyományos terhekre optimált szerkezetekkel – tűzvédő festék vtg. jelenlegi gyakorlat szerint)

nagy C_{fr} illetve nagy $P_{flashover}$

Paraméteres vizsgálat - tűz:

- Megbízhatósági szint:

50 éves élettartam

Megerősítés költsége	Tűzhatás	Csekély következmények	Mérsékelt következmények	Jelentős következmények
Magas	Súlyos	2.8 (2.8)*	2.8 – 3.2 (2.8 – 3.3)	3.6 (3.7)*
Közepes	Mérsékelt	2.8 (2.9)*†	2.9 – 3.4 (3.0 – 3.5)	3.6 (3.8)*
Alacsony	Gyenge	2.9 (3.0)*	3.1 – 3.5 (3.3 – 3.6)	3.7 (3.8)*

50 éves tervezési élettartam: MSZ EN 1990:2011

Alacsony következmények (CC1)	Közepes következmények (CC2)	Jelentős következmények (CC3)
3,3	3,8	4,3

50 éves tervezési élettartam: Probabilistic Model Code of JCSS (JCSS, 2000)

Megerősítés költsége	Csekély következmények	Mérsékelt következmények	Jelentős következmények
Magas (A)	1,67	1,98	2,55
Közepes (B)	2,55	3,21	3,46
Alacsony (C)	3,21	3,46	3,83

Élettartam: ISO 2394 (ISO 2394, 2015)

Megerősítés költsége	Csekély következmények	Mérsékelt következmények	Jelentős következmények
Magas (A)	1,5	2,3	3,1
Közepes (B)	2,3	3,1	3,8
Alacsony (C)	3,1	3,8	4,3

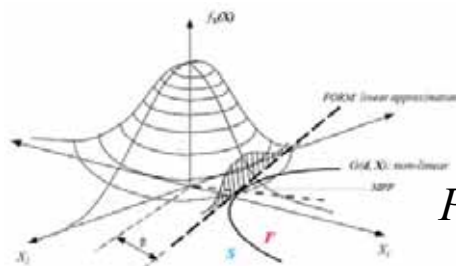
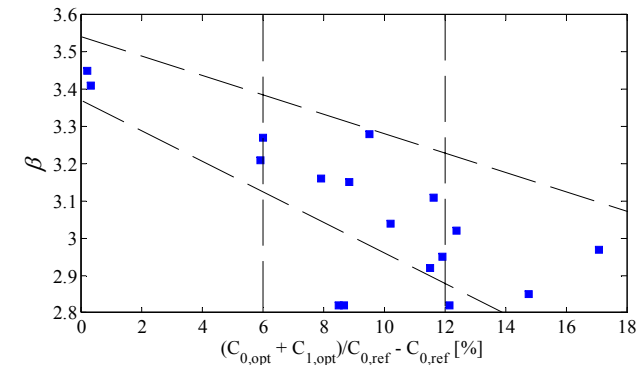

Figure 2. Illustration of the FORM approximation.

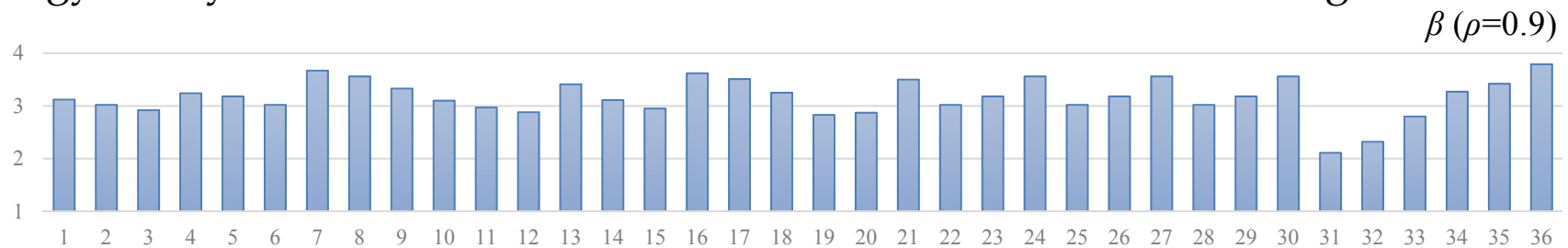
$$P_f = \Phi\left(-\frac{\mu}{\sigma}\right) = \Phi(-\beta)$$

A megbízhatósági index szórásának oka:

- a megbízhatósági index célértéke, illetve a gazdaságos biztonsági szint függ többek között az épületben tárolt éghető anyagok mennyiségétől és minőségétől.

Paraméteres vizsgálat - tűz:

- Hagyományosan méretezett szerkezetek tönkremeneteli valószínűsége:

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!